

Wybrane zachowania zdrowotne studentów Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu – palenie papierosów i spożywanie napojów alkoholowych

Selection of dietary behaviors among students of College of Physical Education and Tourism in Supraśl – cigarette smoking and alcohol drinking

ROBERT SZCZERBIŃSKI^{2/}, JAN KARCZEWSKI^{1/}

^{1/} Zakład Higieny i Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

^{2/} Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sokółce

Cel pracy. Ocena rozpowszechnienia palenia papierosów i picia napojów alkoholowych przez studentów studiów licencjackich Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu.

Materiał i metody. Badaniami objęto 126 studentów studiów licencjackich niestacjonarnych Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu. Wśród respondentów było 50 studentów z kierunku Turystyka i Rekreacja, w tym: 20 studentów i 30 studentek oraz 76 studentów z kierunku Wychowanie Fizyczne, w tym: 40 studentów i 36 studentek. Respondenci zostali dobrani w sposób losowy. Badania przeprowadzono w miesiącu marcu w roku akademickim 2007/2008 metodą sondażu diagnostycznego za pomocą anonimowego kwestionariusza ankiety konstrukcji własnej.

Wyniki. Stwierdzono wysokie rozpowszechnienie palenia papierosów i picia napojów alkoholowych wśród badanych studentów. Wśród spożywanych napojów alkoholowych studenci na ogół najczęściej deklarują picie piwa. Potwierdzono, że studenci częściej niż studentki podejmują próbę palenia oraz regularnie palą papierosy, przy czym różnice nie były istotnie statystyczne. Ustalono, że kierunek studiów wśród studentek różnicuje częstość nadmiernego spożywania napojów alkoholowych.

Słowa kluczowe: studenci, palenie papierosów, picie alkoholu

Aim. Analysing popularity of cigarette smoking and alcohol drinking among undergraduates of College of Physical Education and Tourism in Supraśl.

Material and method. The research comprised 126 extramural undergraduates from College of Physical Education and Tourism in Supraśl. There were 50 students of the Tourism and Recreation faculty including 20 males and 30 females, and 76 students of the Physical Education faculty including 40 males and 36 females. The respondents were randomly selected. The research was conducted in March during the academic year 2007/2008 and used the method of diagnostic tests with the help of a self-made anonymous questionnaire.

Results. High popularity of cigarette smoking and alcohol drinking among the surveyed students was shown. The students usually declared beer as the most popular alcohol. It was confirmed that male students more often made an attempt to smoke cigarettes and smoked regularly more often than female students, however the differences were statistically insignificant. The research established that the faculty choice among female students differentiates the frequency of excessive intake of alcoholic drinks.

Key words: students, cigarette smoking, alcohol drinking

© Hygeia Public Health 2010, 45(2): 185-188

www.h-ph.pl

Nadesłano: 01.09.2009

Zakwalifikowano do druku: 30.11.2010

Adres do korespondencji / Address for correspondence

prof. dr hab. n. med. Jan K. Karczewski
Zakład Higieny i Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego
w Białymstoku, 15-22 Białystok, ul. Mickiewicza 2c
e-mail: higiena@amb.edu.pl

Wstęp

Zachowania ryzykowne dla zdrowia to działania podejmowane przez człowieka, które w sposób bezpośredni lub pośredni wpływają ujemnie na stan jego zdrowia. Wśród zachowań szkodliwych dla zdrowia wymieniane jest między innymi palenie papierosów i picie napojów alkoholowych. Takie zachowania, ze względu na łatwy dostęp stały się rozpowszechnione

i modne nie tylko wśród studentów lecz także młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej [1,2,3]. Na szczególną uwagę zasługuje młodzież z uczelni o profilu sportowym, gdyż w przyszłej pracy zawodowej spoczywa na niej obowiązek kształtowania postaw i zachowań zdrowotnych korzystnych dla zdrowia, wolnych od stosowania wszelkiego rodzaju środków psychoaktywnych.

Cel pracy

Ocena rozpowszechnienia palenia papierosów i picia napojów alkoholowych przez studentów studiów licencjackich Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu.

Materiały i metody

Badaniami objęto 126 studentów studiów licencjackich niestacjonarnych Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu. Wśród respondentów było 50 studentów z kierunku Turystyka i Rekreacja, w tym: 20 studentów i 30 studentek oraz 76 studentów kierunku Wychowania Fizycznego, w tym: 40 studentów i 36 studentek. Respondenci zostali dobrani w sposób losowy. Badania przeprowadzono w miesiącu marcu w roku akademickim 2007/2008 metodą sondażu diagnostycznego za pomocą anonimowego kwestionariusza ankiety konstrukcji własnej. W pracy analizowano odpowiedzi na pytania dotyczące: podjęcia próby palenia papierosów i picia napojów alkoholowych, częstości palenia papierosów i picia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych oraz nadmiernego spożywania napojów alkoholowych.

Analizę statystyczną wyników wykonano z zastosowaniem pakietu komputerowego Statistica v. 6.0.

Do analizy danych wykorzystano nieparametryczny test χ^2 z poprawką Yatesa, przyjmując poziom istotności $p=0,05$.

Wyniki i ich omówienie

Próbie palenia papierosów podjęło 82% studentów turystyki i rekreacji oraz 85,53% studentów wychowania fizycznego. Zarówno w grupie studentów turystyki i rekreacji jak i wychowania fizycznego częściej podejmowali ją studenci niż studentki. W rozbięciu na kierunek studiów studenci wychowania fizycznego (92,5%) częściej niż ich koledzy z turystyki i rekreacji (85,0% deklarowali przejście inicjacji palenia, natomiast wśród studentek, kobiety z turystyki i rekreacji (80,0%) częściej niż kobiety studiujące na wychowaniu fizycznym (77,78%) różnice nie istotne statystycznie (tab. I).

Wśród studentów, którzy przeszli inicjację palenia papierosów, kontynuowało ją z różną częstotliwością 88,23% studentów i 66,67% studentek turystyki i rekreacji oraz 83,78% studentów i 85,71% studentek wychowania fizycznego. Palenie papierosów codziennie deklarowali częściej studenci z obu badanych kierunków niż studentki, przy czym zarówno studenci jak i studentki turystyki i rekreacji częściej palili papierosy codziennie niż ich koledzy i koleżanki studiujące na kierunku wychowanie fizyczne – różnice nieistotne statystycznie.

Tabela I. Rozpowszechnienie palenia wśród studentów Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki

Table I. Popularity of cigarette smoking among students of College of Physical Education and Tourism

Palenie papierosów /cigarette smoking	Odsetek studentów /percentage of students:				
	turystyki i rekreacji studenci studentki		wychowania fizycznego studenci studentki		
podejmowanie próby palenia /attempts to smoke	85,00	80,00	92,5	77,78	
Palą obecnie /presently smoking	Codziennie /every day	58,82	41,67	45,94	22,22
	co najmniej raz w tygodniu /at least once a week	5,88	8,33	10,81	16,67
	rzadziej niż raz w tygodniu /more seldom than once a week	23,53	16,67	25,00	27,28
	Wcale /not at all	11,76	33,33	16,22	33,33

Uzyskane wyniki odbiegają od wyników badań innych autorów. Badania Skop-Lewandowskiej i wsp. [4] Studentów I roku i IV roku CM UJ w Krakowie wykazały, że 30% studentów I roku i 25% IV roku deklaruje palenie papierosów, przy czym mężczyźni częściej palili regularnie (22,5% z I roku i 20% z IV roku), zaś kobiety okazjonalnie (18%). Wyniki badań Wójtowicz-Chomicz i wsp. [5] wskazują, że palący studenci stanowią 27% badanej grupy, w tym 25,9% to kobiety, a 28,8% mężczyźni. Również Walczak i wsp. [6], Buławska i wsp. [7], Krzych [8] oraz Pietryka-Michałowska i wsp. [9] wykazali niższy odsetek studentów deklarujących palenie papierosów.

Rozpowszechnienie spożywania napojów alkoholowych przez studentów Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki przedstawia tabela II.

Inicjację picia napojów alkoholowych deklarowało 100% studentów studiujących turystykę i rekreację i studentek studiujących wychowanie fizyczne oraz 95% studentów wychowania fizycznego. Wśród studentów którzy przeszli inicjację picia alkoholu mężczyźni z kierunku turystyka i rekreacja w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem preferowali piwo (95%), wódkę (90%) i wino (85%) z różną częstotliwością, zaś ich koleżanki wódkę (86,67%), piwo (80%) i wino (66,67%). Natomiast studenci wychowania fizycznego w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem preferowali piwo i wódkę (92,11%) oraz wino (60,55%) z różną częstotliwością, a studentki piwo (94,5%), wino (88,89%) i wódkę (77,78%). Picie piwa w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem zarówno studenci turystyki i rekreacji jak i wychowania fizycznego najczęściej deklarowali w każdym tygodniu ale nie co dziennie przy czym studenci z obu kierunków częściej niż studentki; studenci płci męskiej turystyki i rekreacji częściej niż ich koledzy z wychowania

Tabela II. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych przez studentów Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki
 Table II. Popularity of alcohol drinking among students of College of Physical Education and Tourism

Picie alkoholu /alcohol drinking	Odsetek studentów			
	Turystyki i rekreacji		Wychowania fizycznego	
	studenci	studentki	studenci	studentki
Podjęcie próby picia alkoholu/ attempts to drink	100	100	95,00	100
Częstość picia napojów alkoholowych w ostatnich 12 miesiącach/frequency of alcohol drinking during the last 12 months				
Codziennie/every day	5,00	0	0	0
w każdym tygodniu /every week	70,0	40,0	68,42	44,44
raz w miesiącu / once a month	15,00	6,67A	23,68	33,33A
rzadziej niż raz w miesiącu/more seldom than once a month	5,00	26,67	5,26	16,67
Wcale/ none	5,00	20,0	7,89	5,55
codziennie	0	0	0	0
w każdym tygodniu	15,00	20,0	13,16	16,67
raz w miesiącu	50,0	26,67	23,68	22,22
rzadziej niż raz w miesiącu	20,0	20,0B	28,95	50,0B
wcale	15,0	33,33	39,47C	11,11C
codziennie	0	0	0	0
w każdym tygodniu	15,0	6,67	10,53	5,55
raz w miesiącu	35,0	46,67	57,89	38,89
rzadziej niż raz w miesiącu	40,0	33,33	28,94	33,33
wcale	10,0	13,33	7,89	22,22
Częstość nadmiernego spożywania napojów alkoholowych w ostatnich 12 miesiącach* /frequency of excessive alcohol drinking during the last 12 months				
co najmniej raz/at least once	5,0	20,0	0	11,11
2-4 razy/2-4 times	15,0	20,0	13,16	2,78
5 i więcej razy /5 times and more	80,0E	46,67E	86,84F	30,55F
Wcale/none	5,0	13,33G	0D	55,55D,G

* wypicie 5 lub więcej z rzędu drinków (drink oznacza kieliszek wina, butelkę piwa, kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego)
 A,B,C,D,E,F,G – różnice istotne statystycznie

fizycznego, zaś studentki wychowania fizycznego częściej niż studentki turystyki i rekreacji. Dokonana analiza statystyczna dla poszczególnych zakresów częstotliwości picia piwa w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem między studentami i studentkami jednego kierunku studiów oraz między studentami i studentkami z różnych kierunków studiów wykazała jedynie różnice istotne statystycznie między studentkami turystyki i rekreacji a studentkami wychowania fizycznego spożywających piwo raz w miesiącu.

Picie wina w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem studenci i studentki turystyki i rekreacji deklarowali najczęściej raz w miesiącu (50% i 26,67%) zaś studenci i studentki wychowania fizycznego rzadziej

niż raz w miesiącu (28,95% i 50%) – różnice nie istotne statystycznie. Wśród studentów turystyki i rekreacji którzy przeszli inicjację picia alkoholu, wcale nie spożywały wina częściej studentki (33,33% niż studenci (15,0%) turystyki i rekreacji (różnice nieistotne statystycznie) zaś na kierunku wychowanie fizyczne częściej studenci (39,47%) niż studentki (11,11%) – różnice istotne statystycznie.

Picie wódki w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem studenci turystyki i rekreacji deklarowali najczęściej rzadziej niż raz w miesiącu (40%), zaś studentki tego kierunku raz w miesiącu (46,67%). Natomiast zarówno studenci jak i studentki wychowania fizycznego najczęściej deklarowali picie wódki raz w miesiącu (57,89% i 38,89%) – różnice nieistotne statystycznie.

Nadmierne spożywanie napojów alkoholowych w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem deklarowało 100% studentów i 86,67% studentek turystyki i rekreacji oraz 100% studentów i 44,45% studentek wychowania fizycznego – różnice istotne statystycznie między studentami a studentkami wychowania fizycznego oraz studentkami wychowania fizycznego i studentkami turystyki i rekreacji. Najwyższy odsetek badanych respondentów deklarował 5 i więcej razy nadmierne spożywanie alkoholu, przy czym zarówno studenci z turystyki i rekreacji jak i wychowania fizycznego istotnie statystycznie częściej niż studentki z tych kierunków. Wśród studentów, którzy w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem nadmiernie nie spożywali napojów alkoholowych studentki wychowania fizycznego deklarowały istotnie statystycznie częściej niż studenci z tego kierunku oraz studentki turystyki i rekreacji.

Odnutowane w badaniach własnych wyniki rozpowszechnienia picia alkoholu przez studentów Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki były zgodne z przewidywaniami. Tego typu tendencje obserwowane były przez innych autorów. Wyniki badań Kowalewskiego [10] wykonane w 2004 roku wykazały że rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych w środowisku akademickim Krakowa jest bardzo wysokie. Picie napojów alkoholowych deklarowało aż 90,6% studentów Politechniki Krakowskiej, 85,4% Akademii Pedagogicznej i 78% Uniwersytetu Jagiellońskiego, przy czym mężczyźni deklarują częściej picie napojów alkoholowych niż kobiety, a najczęściej spożywanym rodzajem napoju alkoholowego było piwo, co deklarowało 84% respondentów. Również wyniki badań Lisickiego [11] wykazują powszechne picie alkoholu przez studentów gdańskich uczelni. Zwolennikami abstynencji było jedynie 9% kobiet i 6% mężczyzn. Natomiast w badaniach Szymanowskiego [12] odsetek abstynentów wśród

młodzieży był zróżnicowany od 1 % w przypadku mężczyzn szkół policealnych, aż do bardzo wysokiego procentu młodzieży w różnych wspólnotach kościelnych – 37% w przypadku mężczyzn i 48% w przypadku kobiet.

Analiza wyników prac podejmujących to zagadnienie wskazuje że najczęściej preferowanym napojem alkoholowym wśród studentów jest piwo [10,13,14], a więcej zwolenników picia alkoholu jest wśród mężczyzn niż wśród kobiet [15,16,17]

Wnioski

1. Stwierdzono wysokie rozpowszechnienie palenia papierosów i picia napojów alkoholowych wśród studentów.
2. Wśród spożywanych napojów alkoholowych studenci na ogół najczęściej deklarują picie piwa.
3. Potwierdzono, że studenci częściej niż studentki podejmują próbę palenia oraz regularnie palą papierosy, przy czym różnice nie były istotnie statystyczne.
4. Ustalono, że kierunek studiów różnicuje wśród studentek częstość nadmiernego spożywania napojów alkoholowych.

Piśmiennictwo / References

1. Huk-Wieliczuk E. Zachowania ryzykowne młodzieży z terenu pogranicza Polski i Białorusi. Zdr Publ 2004, 114(2): 172-176.
2. Mazur J, Kowalewska A, Woynarowska B. Picie alkoholu i inne zachowania ryzykowne dla zdrowia u młodzieży w wieku 11-15 lat. Med Wieku Rozw 2003, 7(1): 75-89.
3. Mazur J, Woynarowska B. Współwystępowanie palenia tytoniu i picia alkoholu w zespole zachowań ryzykownych u młodzieży szkolnej; Tendencje zmian w latach 1990-2002. Alkohol Narkom 2004, 17(1-2): 29-43.
4. Skop-Lewandowska A, Szot W, Kolarzyk E. Ocena uzależnienia od nikotyny wśród studentów kierunków medycznych. Probl Hig Epidemiol 2007, 88(4): 437-440.
5. Wojtowicz-Chomicz K, Kowal M, Kowalska M i wsp. Analiza uzależnienia od nikotyny, motywacji do zaprzestania palenia i narażenia na palenie bierne wśród studentów Akademii Medycznej w Lublinie. Probl Hig Epidemiol 2008, 89(1): 142-145.
6. Walczak M, Brzeszczańska K, Wawrzyniak A. Studenci I i VI roku Wydziału Lekarskiego a nikotynizm. Ocena sposobu uzależnienia i motywacja do zaprzestania palenia. Pol Med Rodz 2004, 6(4): 1465-1471.
7. Buławska K, Talaga S, Lubańska-Żądło B. Analiza zachowań zdrowotnych wśród młodzieży studiującej pielęgniarstwo i fizjoterapię. Zdr Publ 2005, 115(3): 307-311.
8. Krzych Ł. Analiza stylu życia studentów Śląskiej Akademii Medycznej. Zdr Publ 2004, 114(1): 67-70.
9. Pietryka-Michałowska E, Wdowiak L, Dreher P. Zachowania Zdrowotne studentów akademii medycznej. II. Analiza spożycia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków, picia kawy. Zdr Publ 2004, 114(4): 532-536.
10. Kowalewski I. Picie alkoholu w wybranych środowiskach akademickich Krakowa. Rocz PZH 2006, 57(supl): 137-140.
11. Lisicki T. Zjawisko spożywania alkoholu przez studentów Gdańskich uczelni. Rocz PZH 2006, 57(supl): 131-135.
12. Szymanowski T. Młodzież wobec alkoholu na podstawie badań empirycznych. IWZZ, Warszawa 1990.
13. Gembalczyk I. Alkohol jako element studenckiego stylu życia. Rocz PZH 2006, 57(supl): 101-105.
14. Włostowska K. Postawy prozdrowotne studentów wybranych uczelni wychowania fizycznego w Polsce – diagnoza według badanych kategorii tematycznych. Annales. UMCS Sectio D Medicina 2006, LX, Suppl. XVI(8): 306-309.
15. Fijewski A. Postawy studentów medycyny wobec kultury fizycznej i zdrowotnej. Kult Fiz 1998, 1-2: 21-24.
16. Gerstenkorn A, Suwała M. Picie alkoholu przez studentów medycyny. Zdr Publ 2004, 114, 1: 59-62.
17. Patok J. Aktywność fizyczna i inne składniki stylu życia oraz samoocena zdrowia studentów wybranych uczelni Gdańska. Praca doktorska. AWF, Gdańsk 2001.